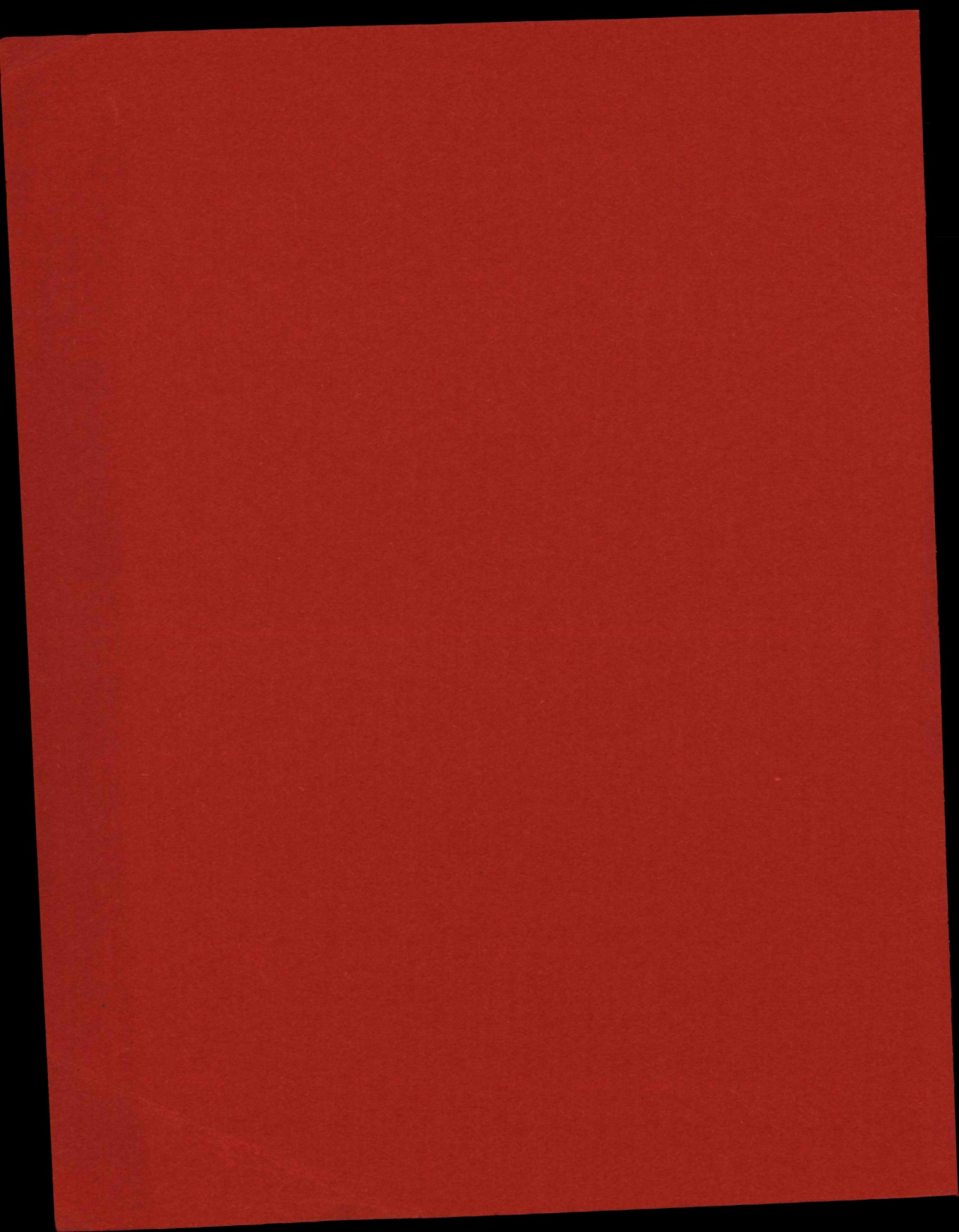

79/1

Helmond's Heemkroniek

Heemkundekring "Peelland"

HELMONDS HEEMKRONIEK

Jaargang 1979 nr. 1

maart

Heemkundekring PEELLAND Helmond

Secretariaat: Mevr. Söhngen - van Gotum
Dr. Ariënslaan 19
5707 CX Helmond
tel. 23946

Redactie: J. Senders
Gitaarstraat 10
5802 SW Helmond
tel. 40186

HEEMMEMORIE

— Het ledental van de kring bedroeg per 1-1-1979 120.

Het afgelopen jaar is overleden: Marietje Verhoeven, jarenlang een gewaardeerd lid van onze vereniging.

In dit nummer: De namen van de Gemeenterekening 1810
R. Jacobs pag. 7 e.v.

De eerste aflevering van een verhaal
over de Helmondse Lambertuskerk
N. Dankers pag. 12 e.v.

Verslag van de jaarvergadering pag. 2

Financieel jaarverslag pag. 10

Bericht van de Peellandse

Molenstichting pag. 6

Verslag Avond over de Neo-gotiek pag. 5 e.v.

Bijdragen van leden.

VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING.

De jaarvergadering in "De Herberg" aan de Molenstraat werd op 19 januari 1979 gehouden. Dertig heemkundeleden hadden het winterweer voor lief genomen om aanwezig te kunnen zijn. De ijzige omstandigheden waren voor velen een terechte verontschuldiging. Voorzitter W. Koolen opende de vergadering en verontschuldigde zich ervoor dat de aangezochte zanggroep het had laten afweten. Gelukkig bleek ons medelid, de heer F. Martens uit Deurne direkt "in gesprongen" te zijn. Hij had een verhaal en dia's over Nederlandse en Belgische gilden voor ons in petto.

De heer Koolen stond nog even stil bij het overlijden van ons kringlid Marietje Verhoeven en bij de dood van de heer Mandos, jatenlang de bezielende kracht van Brabants Heem. Dat zij beiden rusten in vrede was zijn wens.

Vervolgens wees de voorzitter op de groep van zeer actieve heemkundigen die de dinsdagavonden besteden aan het uitpluizen van oude jaargangen van de plaatselijke pers, waardoor vele wetenswaardigheden opnieuw naar voren komen.

Een zakelijk punt werd aangestipt toen de contributie ter sprake kwam. Misschien is volgend jaar een verhoging van de contributie noodzakelijk.

Volgens agenda was daarna de secretaresse, mevr. Söhngen- van Gotem met het jaarverslag aan de beurt.

Zij memoreerde de activiteiten van het afgelopen jaar. Centraal stond daarin de tentoonstelling in de KAMENIJ in het kader van Helmond 800.

Nogmaals mag gezegd worden dat daarmee een prima stuk werk is geleverd, waaop allen die er zo hard aan gewerkt hebben met grote voldoening mogen terugkijken. Zij kunnen verzekerd zijn van de dankbaarheid van de talrijke bezoekers van de tentoonstelling.

Een aparte vermelding verdient ook het bezoek, afgelopen december aan het Volkenkundig museum te Tilburg.

Een stampvolle touringcar vertrok vrijdagavond 15 december richting Tilburg. Het doel was de tentoonstelling over "De Romeinen in ons land". Een boeiende rondleiding onder de hoede van de enthousiaste conservatrice, Mej. Van Pesch gaf een duidelijk inzicht in het leven der Romeinen in onze gebieden. De meeste bewoning kwam voor in Zuid-Limburg, waar Villa's opgegraven werden.

De Rijn en later de Maas zijn grensrivieren geweest voor de Romeinen, getuige de vele vondsten langs de rivieren.

De museumrondgang werd aangevuld met een lezing aan de hand van dia's door de heer W. Knippenberg.

Met recht een Heemkunde-hartewensavond!

De jaarvergadering werd voortgezet door de penningmeester die een overzicht gaf van de financiën. (zie ook pag. 10 en 11) Vervolgens was de benoeming van de kascommissie aan de orde, waarvoor mevr. Van Krieken en de hr. Van Lierop zich beschikbaar stelden.

Bij de bestuursverkiezing werden de nieuwe bestuursleden:

Mevr. H. Söhngen van Gotum, secretaresse en

Hr. J. Verhoeven, penningmeester

met algemene stemmen gekozen.

De Rondvraag: Er was bericht van verhindering van een aantal leden.

Naar aanleiding van een vraag van Broeder van de Ven heeft het bestuur toegezegd zich over de samenstelling te beraden.

.....

Hiermee eindigde het officiële gedeelte en na een smakelijke kom soep, een toepasselijke traktatie van het bestuur, was het de beurt aan de heer F. Martens.

Hij was allereerst op de toch opmerkelijke verschillen tussen de Nederlandse en Belgische gilden.

In België (b)lijkt de traditie nog erg belangrijk.

Er zijn vele st. Jorisgilden, allen uitgerust met de kruisboog. Verder heeft vrijwel elk gilde 'n dansgroep en zijn mannen én vrouwen vertegenwoordigd.

In Nederland zijn de gilden uitsluitend mannenverenigingen. Opvallend zijn ook de pronkuniformen van de Nederlanders.

Bij optochten in België wordt vaak de patroonheilige meegedragen. Naast de trom als muziekinstrument is van belang de harmonika, als begeleiding van de dansgroep. Beschilde houten wapenschilden, blazoenen, en meegedragen standaardvanden maken zo'n tocht een boeiend kijkspel. Ook het zilverwerk van schutterskoningen en -keizers is zeer het aanzien waard.

Een overstelpende hoeveelheid dia's maakte in elk geval duidelijk dat een (zomer) bezoek aan de Belgische gildefeesten is aan te bevelen.

In het juhi-nummer kunt u daarover meer informatie verwachten.

j. senders.

"NEOGOTISCHE BEELDHOUEKUNST"

Verslag van de lezing op 6 maart 1979 in hotel West-end gehouden door mej. drs. C. van Gerwen uit Valkenswaard.

Inleiding.

De oorsprong van de Neogotiek moeten we zoeken in de romantiek, met name in de dichtkunst. In de 2^e helft van de 18^e eeuw beginnen dichters in Engeland, die geen vrede hadden met hun eigen tijd, middeleeuwse motieven te gebruiken in hun gedichten, zoals burchten, ruïnes en ridders.

Naar aanleiding daarvan begon men de Middeleeuwen, die tot dan toe niet in tel waren, te bestuderen.

Een van de andere oorzaken van de neogotiek moeten we zoeken in de opkomst van het Nationalisme, vnl. begin 19^e eeuw. Men zocht helden uit het verleden en kwam zo in de Middeleeuwen terecht.

Tijdens de Franse Revolutie (1789) had ook de Kerk een deuk gehad. Er waren veel atheïsten.

De katholieken wilden hun kerk opnieuw naar een hoogtepunt brengen en namen de gotiek als voorbeeld. Doordat tijdens de Franse Revolutie de kerken geplunderd waren en slechts lege gebouwen restten bestond de drang om de, in hoofdzaak gotische kathedralen en kerken weer te vullen.

Dit in passende stijl, de neo-gotiek was "geboren".

Een negatief punt was dat alle barok en roccoco werd verbannen.

Het hoofdkenmerk van de neo-gotiek is dat alles ondergeschikt was aan de architectonische uitvoering.

Er werd gewoon een kerk besteld met alles erop en eraan in één stijl: banken zilverwerk, versiering en beelden. Die werden dan ook geleverd. Het ambacht bloeide weer op; men richtte gilden op en scholen waar men het ambacht kon leren. De zogeheten Lucasscholen, die nog bestaan, zijn er een voorbeeld van. De kunstenaars waren zeer serieus, religieus en energiek. Er werd weer meer aandacht besteed aan boekverluchting. Meubels werden versierd met prachtig beeldhouwwerk en de kunstnijverheid bloeide op.

De opkomst van de industrie en de mechanische bewerkingen betekenden het einde voor de neo-gotiek.

Nog tot ongeveer 1920 heeft men waardeloze neogotische industriële wanprodukten geleverd. Een voorbeeld zijn de vele gipsen beeldjes met zoete kleurtjes.

De vroegste neo-gotiek vinden we in Engeland eind 18^e eeuw, in het kasteel "Strawberry Hill" dat een geromantiseerd, enigszins griezelig geheel vormde.

Eigelijk is de neo-gotiek pas echt begonnen en tot haar hoogtepunt gekomen in Duitsland. Dat was rond de voltooiing van de Dom in Keulen, die tussen 1823 en 1880 is afgebouwd volgens de oorspronkelijke middeleeuwse bouwplannen. Daarmee is die kerk waarschijnlijk het enige bouwwerk uit de middeleeuwen dat volgens plan is afgemaakt. De meeste oude kerken zijn in verschillende stijlen opgetrokken omdat de bouw ervan zo lang duurde.

Rond 1880 was ook het einde van de neo-gotiek.

In Frankrijk vindt men eigenlijk geen typische neo-gotiek, maar is er wel veel gerestaureerd.

Vervolg op pag. 16.....

Van de Peellandse Molenstichting te Deurne ontvangen
wij de volgende informatie\$

L.S.

Op 24 oktober 1978 is te Deurne de Peellandse Molenstichting opgericht. Zij stelt zich ten doel de instandhouding van de molens in het gewest Helmond te bevorderen. Ook wil zij de interesse bij de bevolking vergroten.

De stichting streeft naar de aanstelling van een reizende molenaar, die op werkdagen op de molens maalt, klein onderhoud verricht, excursies voor groepen en scholen verzorgd. Hij zou ook kontakten onderhouden met gemeenten, monumentenzorg, de molenmaker en met beheerders en eigenaars van molens.

Molenaars en molenvrienden uit de Peelstreek worden verenigd in de Peellandse Molenkring.

Men kan zich bij de kring aansluiten door jaarlijks f. 10,— over te maken op rekeningnummer: 10 36 36 471 van de Rabobank Asten of op giro: 1068790 van de genoemde bank, ten name van de Peellandse Molenstichting.

De molenstichting organiseert per jaar een of twee lezingen en tenminste één excursie.

Meer informatie kunt u krijgen bij voorzitter J. Coppens Molenhuisweg 4 , 5756 PB Vlierden of bij de secretaris W.A.M. van Heugten, Derpsestr. 16, 5751 KA Deurne.

Het officiële adres van de stichting luidt:

PEELLANDSE MOLENSTICHTING

secr. : Derpsestr. 15 tel. 04930-2137

5751 KA Deurne.

Vervolg van:

De rekening van de Gemeente Helmond over het jaar 1810.

Zoals ik in het vorige artikel heb toegezegd, laat ik hieronder een alfabetische opsomming volgen van persoonsnamen, waarbij op een of andere manier een kwalificatie kan worden gegeven. Wellicht dat genealogen, biografen en geschiedvorsers er hun voordeel mee kunnen doen.

R. Jacobs.

Adriaans, Lambert

zie Mierlo, Lambert Adriaans
van

Aerle, L. van
Bartels, Wilhelmus
Beck, Dirk
Beckx, Dirk
Becx, Goord
Beels, A.J.

gecommitteerde
timmerman
brandmeester
zetter, verwer en glazenmaker
muzikant
lening f. 2500,— d.d. 31 dec.
1795

Berings, Gerardus
Berkers, Anneke

stadschirurgijn en vroedmeester
lening f. 2000,— d.d. 31 dec.
1795

Berkers, weduwe Gerrit
Berkers, Jacobus
Bisschoppe, weduwe Cornelis
Bogaert, J.B. van den
Breijnaerts, Carel

koop perceel gemeentegrond
peelmeester
lening f. 300,— d.d. 31 dec. 1795
brandmeester; metselaar
herbergier; timmerman; huur
van het stadhuis

Breijnaerts, J.B.
Brouwers, Gerrit Christiaan
Brussel, Antony van

timmerman
betaling poorterrecht
lening f. 700,— d.d. 31 dec.
1795

Brussel, Hendrik Goord van

pachter van het klotgeld; huur
zolders van de Nederduitse school
schout-civiel; lening f. 200,—
secretaris
ijkmeester en pegsteker
huur zolder Hoogeindse Poort
lid gemeenteraad
ontvanger der beschreven middelen
in het arrondissement Helmond

Bruyssel, P. van
Foelart, J.J. van der
Gastel, L. van
Geldrop, Johannes Baptist van
Griensven, N.T.
Guljé, F.

Höckers, Johannes	brandmeester
Hoeck, H. van	gecommitteerde
Hoek, Hendrikus van	(pachter van het klotgeld)++
Klumpers, L.	vorster
Kraaij, Hendrikus van	pachter van het klotgeld
Lambers, Hendrik Peter	betaling poorterrecht
Lierop, Hendrikus van	huur woning en hof aan de kerkstraat
Lieshout, J. van	schepen; lening f. 200,—
Loo, Godefridus van de	lening van f. 200,— ; schepen
Luijben, P.	metselaar
Mierlo, Lambert Adriaans	brandmeester
van	timmerman
Moorsel, F. van	stads medicinae doctor
Moosdijks, Andries	betaling poorterrecht
Musch, weduwe Huibert	lening f. 600,— d.d. 31 dec.1795
Nieuwstadt, M. van	metselaar
Nieuwstadt jr. , M. van	brandmeester
Pennings, Johannes	lening f. 300,—d.d. 31 dec. 1795
Ramaer, A.	commissaris tot de ontvangst der verponding in het arrondissement Helmond
Raijmakers, Hendrik Johannes	brandmeester
	lening f. 500,—
	d.d. 31 dec. 1795
Raijmakers, J.	schepen
Rakels, Servaas	timmerman
Redert, Daniël	onderwijzer aan de Nederduitse school
Reek, Jan Petrus van den	armmeester
Reek, erfgenamen Jan Leenders	van den Lening f. 1000,—
	d.d. 31 dec.1795
Ribbius, J.J.(te Lieshout)	lening f. 1200,—
	d.d. 31 dec. 1795
Rijt, Hendrik van de	timmerman

Sanders, D.	gecommitteerde
Sanders, Dielis	smid; lening f. 200,—
Sanders J.F.	brandmeester
Sanders, Willem Jan	armmeester
Scheepers, Leonardus	herbergier
Scheepers, M.C.	smid
Scheij, Hendrik (te Lieshout)	lening f. 1200,— d.d. 31 dec. 1795
Smulders, Willem	timmerman
Stiphout, Antony	zetter
Strijp, Floris van	herbergier
Swinkels, Hendrik	koop van 5 percelen gemeentegrond
Swinkels, Hendrik	zetter; peelmeester
Swinkels, Jan Adam	lening f. 1756,— d.d. 31 dec. 1795
Swinkels, Leonardus	zetter
Swinkels, Pzn., P.	schepen
Swinkels, jr., Peter	lening f. 200,—
Swinkels sr., Peter	lening f. 500,— ; lening f. 2000,— ¹¹ / ₂₂
Timmermans, Andries (te Asten)	d.d. 31 dec. 1795 lening f. 1660,— d.d. 26 mei 1794
Velden, A. van der	schepen
Välsen, J.	rentmeester van het kwartier Peelland
Verbakel, A.	schepen; lening f. 200,—
Verberne, Pieter	brandmeester
Verbiest, Pieter	fabriekur en verwer
Verhofstadt, J.A.	brandmeester
Verhofstadt, Jan	timmerman
Verhoysen, mr. P.	advocaat
Verhoijsen, Petrus	lening f. 500,—
Veth, Arnoldus de	zetter
Vocht, J. de	gecommitteerde
Wagemans, F.	brievengaarder
Wallen, Pero van der	lening f. 200,— ; politiemeester
Waterlaat, H. van de	schepen
Waijers, Jacobus	brandmeester; verwer en glazenmaker huur van hofplaats aan de Hoogeindse Poort

Jaaroverzicht 1978

SALDO 1 - 1 - 1978

Fl. 1994,99

Ontvangsten 1978

+++++

Contributie	Fl. 2430,—	
Rente	14,94	
Verkoop stickers	273,30	
Subsidie Gemeente	1000,—	
(In verband met tentoon- stelling Helmond 800)		
Bijdrage excursie	223,—	
Nog te ontvangen:		
Subsidie Gemeente	500,—	
contributie	60,—	4501,24

6496,23

Slot namenlijst Gemeenterekening 1810

Wel, Rijnier van	schutter en nachtroeper
Wesselman, C.F.	burgemeester; lening f.1000,—
Witt, Clasina de	stadsvroedvrouw
Zegers, erfgenamen	
Arnoldus	lening f.2000,—
	d.d. 31 dec. 1795.

Uitgaven 1978

Jaarvergadering	Fl. 521,75
Abonnementen	78,50
Honoraria sprekers	388,35
Kosten tentoonstelling	2502,07
Drukwerk	588,91
Porto	290,65
Bankkosten	27,89
Telefoon	25,—
Diverse kosten	160,50
nog te voldoen:	
Kosten excursie Tilburg	236,90
Stencilwerk	49,

Totaal uitgaven:	4869,77
Saldo per 31-12-1978	1626,46

6496,23

De penningmeester\$ Hr. J. Verhoeven.

De kascommissie: Mevr. van Krieken
Hr. van Lierop

DE LEVENSLLOOP VAN DE ST. LAMBERTUSKERK
DOOR DE EEUWEN HEEN.

Nancy Dankers.

Over het eerste begin van de parochiekerk in Helmond tasten wij nog steeds in het duister.

Eerst in 1276 is er sprake van een kerk te Helmond, wanneer er een geschil is tussen de abdij van Floreffe en Jan I, hertog van Brabant. Deze laatste meende rechten te hebben op de kerk, maar toen de bisschop van Luik bevestigde dat de abdij het patronaatsrecht bezat en dus ook het recht op de tienden, zag de hertog van alles af.

Deze kerk, opgedragen aan O.L.Vrouw lag ten westen achter het kasteel. Ze lag buiten de stad op twee tot drie worpen afstand. Tegenwoordig noemt men het de Kloosterdreef (achter de fabriek van Carp).

Men heeft daar nog resten van gebouwen en van een kerkhof gevonden.

Naast het hoofdaltaar stonden er nog zeven andere altaren in de kerk. Bovendien was zij van klokken voorzien. Op de kerk zelf had niemand war aan te merken, maar vooral 's winters was zij moeilijk te bereiken. Er gingen dan ook steeds meer stemmen op om in de stad een kerk in te richten.

Op 12 juli 1425 liet de toenmalige heer van Helmond, Jan van Berlaer een aanzienlijk bedrag achter en stelde per testament vast dat daarvan een kerk binnen de stad ingericht moest worden. Zijn dochter huwde met Jan van Cortenbach (in 1433) die daardoor heer van Helmond werd. Hij kon de uitvoering van Jan van Berlaer's laatste wil ter hand nemen. Maar er moesten allerlei toestemmingen gevraagd worden en dat kostte nogal wat tijd. Doch vanaf 1453 werd er hard gewerkt in 'n oude kapel in de stad. Deze was gelegen daar waar nu de Lambertuskerk nog staat. Zij werd niet naar Maria vermoemd, zoals Jan van Berlaer had gewild, maar opgedragen aan st. Lambertus.

De zeven altaren, de doopvont en de klokken gingen mee uit de oude kerk. Het klokje dat eerst in de kapel hing, werd in de oude kerk gehangen. Men kreeg toestemming om daar 'n klooster bij te bouwen voor 25 zusters van de regel van de H. Augustinus uit het klooster "in de Weyde" bij Venlo. Zij hadden er echter niet lang plezier van. Bij een aanval van vijanden in 1543 brandden kerk en klooster af, de gebouwen buiten de poorten van de stad hadden geen bescherming.

De "nieuwe" stadskerk werd op 2 september 1455 gewijd, maar op 11 februari 1456 deed men het opnieuw. Waarschijnlijk was toen de kerk pas helemaal afgebouwd.

De Helmonders waren blij met hun nieuwe kerk en zij werd druk bezocht. Het communiceren onder twee gedaantes is helemaal niet vreemd aan de Katholieke Kerk. In die tijd kregen de gelovigen met Allerheiligen, Kerstmis, Palmzondag, Witte Donderdag, Pasen en Pinksteren zowel brood als wijn bij de communie.

Er stonden heel wat altaren in de kerk. Uit een lijst van voor de reformatie blijkt dat er naast het hoofdaltaar nog 14 altaren stonden. Zij waren opgedragen aan heiligen die in de stad een bijzondere plaats innamen:

- 1) Het altaar van de H. Geest en het H. Sacrament
- 2) Het altaar van O.L.Vrouw.
- 3) Het altaar van St. Nicolaas en St. Hubertus.
- 4) Het altaar van St. Salvator
- 5) Het altaar van St. Leonardus en St. Cornelius.
- 6) Het altaar van de H.H. Catherina, Agatha en Barbara.
- 7) Het altaar van St. Jan Baptist.
- 8) Het altaar van St. Petrus en St. Paulus.
- 9) Het altaar van St. Anna.
- 10) Het altaar van het H. Kruis.
- 11) Het altaar van O.L. Vrouw representatie.
- 12) Het altaar van O.L. Vrouw van zeven weeën.
- 13) Het altaar van de H.H. Antonius, Sebastianus,
Romboud en Genofeva.
- 14) Het altaar van de H. Drievuldigheid.

Deze altaren hadden allemaal een ⁿkomen van een aantal mud rogge per jaar, afhankelijk van het aantal missen dat werd opgedragen. Er waren over het algemeen meer dan 40 missen per week. Dat betekende veel werk voor de koster. Het is ook begrijpelijk dat de kerken in die tijd in bezit waren van grote tiendschuren, waar moesten zij anders al dat graan laten.

Helmond's pad liep echter niet over rozen, althans voornamelijk over de doornen daarvan.

In de 16^e eeuw werd de stad verscheidene keren door brand getroffen. Veel geschiedschrijvers spreken van twee branden, maar er zijn aanwijzingen dat het er drie zijn geweest. Nl. in de jaren 1515, 1583 en 1587. Van de eerste brand weet men niet veel: Er zijn enkel aanwijzingen dat er brand is geweest, waarbij ook de kerk betrokken was.

De tweede brand werd veroorzaakt door Staatsche troepen kort nadat St. Oedenrode hun slachtoffer was.

Toen de Spanjaarden terug kwamen, kregen de burgers van hen drie draagbare altaren, zodat zij toch missen konden laten opdragen. De schade is waarschijnlijk niet zeer groot geweest, tenminste niet die van de kerk.

In 1587 kwam echter de graaf van Hohenlo met zijn troepen en toen werd het een ramp. Iedereen werd beroofd, alles werd platgebrand. Slechts één huis en het kasteel van de Heer bleven gespaard.

Deze slag kwamen de arme burgers niet meer te boven. Zij waren al zo arm en nu was er niets meer. Men bouwde noodverblijven, o.a. hutjes boven kelders die er 'n eeuw later, blijkens mededelingen van 'n bezoeker, voor een groot deel nog in gebruik waren. Van de kerk stonden de muren nog overeind, maar dat was dan ook alles. Veel losse goederen had men in zoverre kunnen redden, dat het meeste wel brandschade had opgelopen, maar toch hersteld kon worden. Met Allerheiligen werd er weer 'n mis opgedragen, maar dat geschiedde geheel of gedeeltelijk onder blote hemel.

Men moest de kerk gaan repareren, maar dat was een groot probleem. Hoe moest men aan geld komen?

Er werd een rekest opgesteld voor het hof te Brussel.

Maar het vonnis liet lang op zich wachten.

Met bewondering voor de toenmalige bewoners van Helmond moet wel gezegd worden dat de giften voor reparatie bleven binnenkomen. Ondanks honger en ellende had men alles over voor een nieuwe kerk. Er werd dus begonnen met de reparatie. Eerst was het koor van O.L.Vrouw aan de beurt. Vanwege geldgebrek vorderde het herstel echter traag.

Van de abt van Floreffe had men 300 gulden en 10 eikebomen gekregen voor het herstel van berverye en klokken.

Men begon daar dus maar mee. Bij de brand waren bijna alle klokken gesmolten. Eentje slechts, dat boven het kruiskoor in een torentje hing, was bewaard gebleven. Het is na de brand in gebruik gebleven.

Er is ook nog sprake van een ander, heel oud klokje. Het had tot de brand gehangen in een wachthuisje op de markt. Dat bouwsel is waarschijnlijk tijdens de fortificatie van Helmond opgetrokken. Daar werd het klokje in 1492 opgehangen. Omdat Jan van Cortenbach de peter was, werd het Johannes gedoopt. Het opschrift luidde:

Johannes Evangelista vocor;

Johannes de Venlo me fecit

Anno MCCCCXCII (1492)

Het werd na de brand in de toren opgehangen om als luid en uurklok dienst te doen.

Het uurwerk werd naar Den Bosch gebracht waar het door ene mr. Mathijs werd gemaakt. In 1588 werd het teruggebracht en toen was ook het timmerwerk klaar. De uurklok sloeg nu om het uur. In 1610-1611 zorgde Peter Dircx ervoor dat de klok voortaan om de halve uren ook sloeg.

Het moet een stevig uurwerk geweest zijn want het heeft tot 1915 dienst gedaan, op enkele reparaties na.

Tijdens de reformatie moest de koster voor het stellen van het uurwerk zorgen, maar dat werd sterk verwaarloosd.

wordt vervolgd.....

In Nederland kwam de neo-gotiek op bij het herstel van de Kerkelijke Hiërarchie in 1853.

In het katholiek reveil was mgr. Van Heukelen een belangrijk man. Hij trok kunstenaars aan uit o.a. het Rijnland, naar Utrecht. De groep richtte zich vooral op navolging van voorbeelden uit eigen streek, de Late Gotiek.

De bekende architect P. Cuypers had een andere benaderingswijze. Hij wilde uitgaan van het beste wat de oude Gotiek te bieden had: de 13^e en 14^e eeuwse Franse gotiek. Deze moest dienen ter inspiratie en niet tot imitatie. In België was het de architect en glazenier Bthûne die een groep bijeen bracht. Ook stichtte hij de st. Lukas-scholen, bedoeld om armen op te leiden in ambachtelijke kunst.

Het verschil tussen de oude en de neo-gotiek komt vooral tot uitdrukking in de beeldhouwkunst. De vormtaal van de middeleeuwse beelden was aan de neo-gotische kunstenaar bekend. Toch komen er opmerkelijke verschillen naar voren die bepaald worden door het geestelijk klimaat van de tijd waarin de kunstenaar leeft.

De Middeleeuwer zit met spotzucht, erotiek en fel realisme "opgescheept" wat in zijn beelden zichtbaar is.

De negentiende eeuw echter is preuts, erotiek mag niet en de beelden tonen weinig expressieve uitdrukking, er ligt 'n sereen "heiligsfeertje" omheen.

De propaganda van de geloofsovertuiging deed veel ornamenten ontstaan.

st. Josef is als heilige naar voren gekomen, wellicht als tegenwicht voor het socialisme. In de middeleeuwse kunst blijft st. Josef geheel op de achtergrond.

Na de inleiding werden dia's getoond die uitvoerig werden toegelicht. Het Antwerps koorgestoelte, waarin allerlei figuren uit de Antwerpse geschiedenis te herkennen zijn werd vanuit verschillende gezichtshoeken bekeken.

Ook het altaarstuk van Cuyck werd belicht.

Er is gelukkig nieuwe aandacht voor de bouwwerken uit het nabije verleden, misschien verguist voor het moment, maar zij verdienen meer waardering.

Waar de ruim vijftig toehoorders het zeker eens waren.
mee

De carnavalstijd ligt nog maar kott achter ons; zij bracht
mij tot de volgende caranavaleske overpeinzing (min ef meer)
in het Helmonds.

Gao-de mee nôr de mért in Hellemond
kiek dan is goewd in ut rond
nei kéikes op de grond
't stadshart wordt gezond

't nei en ut aaup zô skon nevvé-nin
wâtterbakke mi bestuurderskoppe
heil mun oitzicht nôr de knoppe
ut stû un bietje lomp
vur die skonne aaupwe pomp
mar ja, ge moet mar denke:

't moet allemol nog groeie
en da gi nie zonder knoeie
dâ ken-de hier goewd zien
kom nog is kieke ovver 'n jaor of tien.

Komde an mi den trein
dan ziede 'n heil grouwd plein
't-is nog nie hillemol af
dorumstao-ter die muur
as beskerming van 'n skon stukske natuur

't-is krek 'n moi huukske vur gastarbeiders
allein zûnd van die grouwte weg
die lî gruwelik in de weeg
daorovver lupt Helmond nog-is leeg
mar ja, ge moet mar denke:

't moet allemol nog groeie
en da gu nie zonder knoeie
da kende hier goewd zien
kom nog is kieke ovver 'n jaor of tien

Boite de stad - richting Baakel
komde - bai de Ao
Dôr ziede brugge zô hôg as nerges in den umtrek
mar 't is toch 'n bietje gek
ge kenter nie af en nie op komme
wa doen ze daor dan - speule vur den domme?
mar ja, ge moet mar denke:

't moet allemol nog groeie
en da gu nie zonder knoeie
da kende hier goewd zien
kom nog is kieke ovver 'n jaor of tien.

j. senders.

.....

De Hr. J. Verhoeven stuurde de volgende bijdrage:

Wonen in Helmond.

Het zij mij hier vergund
u even aan te tonen
Het voorrecht dat je hebt
in Hellemond te wonen.
Dat voorrecht springt direct
eenieder in het oog.
En daarom is de belasting
hier in Hellemond zo hoog.

En als je dronken bent
en je je hebt misdragen.
Dan mag je uit rijden gaan
al in een politiewagen.
Dat voorrecht staat jje vrij
het kost geen rooie cent.
Dat voorrecht ja, dat heb je
omdat je Hellemonder bent.

Ik kocht er laatst een hond
die ik contant betaalde.
Voor vijftwintig pop
en gauw naar huis toe haalde.
Maar nauwelijks was ik thuis
of hére jé wat een kruis.
De heren van de belasting
met een grote brief aan huis.

En nauwelijks was die goeie man
weg met al mijn spieën
Toem kwam de Bosche tram
die reed mijnen hond in drieën.
Hier de kop, daar de staart
en ginds het achterend.
Dat voorrecht ja, dat heb je
omdat je Hellemonder bent.

Wat gaan we toch vooruit
de keien die we haten,
Ze gaan allen uit de grond,
en we krijgen asphaltstraten.
En blijkt dan na een jaar,
dat zulks niet duurzaam was.
dan krijgen wij ook straten
al van geslepen glas.

Dan lopen er die dames
maar de heren in het bijzonder
De dames lopen op het glas, en
de heren lopen eronder
En kijk je dan omhoog,
dat kost geen rooie cent.
Dat voorrecht ja, dat heb je
omdat je Hellemonder bent.

+++++

NIEUWE LEDEN DIE WIJ HARTELIJK VERWELKOMEN ZIJN:

De Hr. en Mevr. Neefjes - Bouma

De Hr. en Mevr. Schmiehusen - Janssen

De Hr. en Mevr. van Boven - ten Brink

De Hr. en Mevr. Smithuis - Kok

+++++

De redactie wil graag op deze pagina een vaste rubriek gaan verzorgen waar leden tips kunnen geven aan anderen over allerlei heemkundige zaken.

Bijvoorbeeld: "Waar naar toe"
tips voor tentoonstellingbezoek

"Boekenlijst"

Uitgaven in de regio betreffende
heemkunde.

Het attent maken op artikelen in
tijdschriften die extra aandacht
verdienen.

Reacties graag aan de redactie.

J. Senders.

